Voorstel aan college en raad

Nummer:	02430000121695
Datum:	14 oktober 2022
Opsteller:	E. Hermens en R. Speyer
Portefeuillehouder:	Wethouder E.H.R. Enklaar
Onderwerp:	Uitvoering PMD pilot

Het college van B&W besluit:

1. de raad voor te stellen in te stemmen de uitvoering van de PMD pilot met bovengrondse verzamelcontainers zoals verwoord in het coalitieakkoord (bijlage 1)**;**
2. in de begroting 2023 een budget beschikbaar te stellen voor de eenmalige pilotkosten ter hoogte van € 148.000 en dit te dekken vanuit de algemene reserve;
3. in de begroting van 2023 een budget beschikbaar te stellen voor de jaarlijkse exploitatiekosten ter hoogte van €180.000 en dit te dekken vanuit de algemene reserve;
4. in de begroting van 2023 een bijdrage voor de verminderde variabele opbrengsten ter hoogte van € 1.130.000 op te nemen en dit te dekken vanuit de algemene reserve;
5. om het rapport, monitoring tonnage en diftar opbrengst Harderwijk 2022, ter kennisname aan de raad aan te bieden.

Inleiding

Vanaf juli 2020 is in Harderwijk uitvoering gegeven aan het door de raad vastgestelde VANG beleid ("Harderwijk op weg naar een circulaire stad", raadsbesluit d.d 9 juli 2020). In dit beleid is een keuze gemaakt voor het scenario Diftar volume/ frequentie (bijlage 2).
In het coalitieakkoord 2022 - 2026 is opgenomen dat, in het kader van een gewenste heroverweging van het in 2020 gekozen afvalscheiding model, invulling gegeven gaat worden aan een PMD pilot met 8 bovengrondse verzamelcontainers (hierna de PMD pilot).
Deze pilot beoogt scherpte te krijgen over hoe de inwoners omgaan met het scheiden van hun plastic afval. Met de pilot wordt informatie vergaard die ingezet kan worden in de heroverweging van het afvalscheiding model. Daarbij wordt gekeken welk inzamelsysteem voor PMD geschikt is, in termen van kwaliteit van het afval, service voor de inwoners en kosten van inzameling. Dit naast de huidige gescheiden inzamel mogelijkheden voor bv glas, GFT/E, papier en textiel.

In onderstaand voorstel is deze pilot nader uitgewerkt en aangevuld met drie alternatieven waardoor de pilot die in het coalitieakkoord beschreven staat op een andere manier uitgevoerd kan worden.

Aanleiding

De wens van het college om gevolg te geven aan dit punt uit het coalitieakkoord.

Kader

Het kader wordt gevormd door Wet Milieubeheer, Landelijk Afvalbeheerplan, Huidig duurzaamheidsbeleid; De Duurzame Stad Harderwijk. Huidig Vang beleid; Harderwijk op weg naar een circulaire stad (9 juli 2020).

Alternatieven

1. De pilot in een kleinere omvang uitvoeren. Dit kan met PMD zakken (1a) of minicontainers aan huis (1b).
2. Beleidskeuze voor bron- of nascheiding heroverwegen op basis van meest recente informatie van binnen en buiten Harderwijk. Dit in samenspraak met inwoners en deskundigen.

Beoogd effect

Het beoogd effect van dit besluit is dat er een start gemaakt kan worden met de voorbereiding van de pilot en dat er financiële middelen beschikbaar zijn voor de voorbereiding en uitvoering van deze pilot.

Argumenten

1. Met deze pilot uitgevoerd wordt wat het coalitieakkoord 2022 – 2026 beoogt.
2. In de begroting 2023 geen middelen beschikbaar zijn om deze kosten te kunnen dekken.
3. In de begroting 2023 geen middelen beschikbaar zijn om deze kosten te kunnen dekken.
4. In de begroting 2023 geen middelen beschikbaar zijn om deze kosten te kunnen dekken.

5. Deze informatie relevant is bij dit collegevoorstel.

Resultaten afvalbeleid eerste halfjaar 2022
In 2020 is door de raad het nieuwe afvalbeleid Harderwijk vastgesteld om verder invulling te geven aan de VANG doelstellingen. Het nieuwe afvalbeleid omvatte o.a. uitbreiding van de dienstverlening bij hoogbouw via het plaatsen van containers voor het gescheiden aanbieden van GFE grondstoffen en het invoeren van een gedifferentieerd tarief (Diftar) voor het aanbieden van restafval. Het nieuwe systeem draait sinds één januari 2022, waarbij opgemerkt dient te worden dat de uitbreiding met de verzamelcontainers voor GFE vertraging heeft opgelopen en deze sinds september 2022 geïnstalleerd.
In de bijlagen is een notitie opgenomen(Bijlage 3) waarin de resultaten van het eerste half jaar met het nieuwe systeem zijn beschreven en toegelicht. De invoering van het diftarsysteem heeft als primair doel de afvalscheiding te verbeteren en de hoeveelheid restafval te verminderen. De belangrijkste conclusies ten aanzien van het afvalbeleid uit deze notitie zijn als volgt;

- het aantal aanbiedingen van mini-containers met restafval is afgenomen van 91% in 2021 naar rond de 57% in 2022.
- Wat betreft het aanbod van restafval is een daling van 27% zichtbaar ten opzichte van 2021.
- De hoeveelheid GFT is vergelijkbaar met vorige jaren. De verwachte toename in 2022 vanwege diftar lijkt achterwege te blijven. De voorzieningen GFT-hoogbouw zijn inmiddels gerealiseerd, dat zal een positieve invloed gaan hebben op de hoeveelheid ingezameld GFT.
- Ook in de afvalstromen papier, hout en grof vuil blijft de verwachte toename uit.

Werk in uitvoering
Met ingang van de nieuwe collegeperiode is extra inzet gepleegd op het oplossen van de ergste problemen met de afvalinzameling in Harderwijk. Dit betekent dat de afvalcoach aan de slag is in gesprek met inwoners, dat GFT/E containers in werking zijn en dat er snel wordt geacteerd bij voorkomende problemen of vragen van inwoners. Communicatie GFT/E voor hoogbouw bewoners is uitgerold. Gesprekken met inzamelaar en verwerkers zijn opgestart. Daarnaast groeit het zicht op allerlei relevante informatie. Hierdoor zijn we steeds beter in staat om de dienstverlening aan de inwoners te verbeteren.

Pilot PMD bovengrondse verzamelcontainers
In het coalitieakkoord is expliciet omschreven wat in 2022 uitgevoerd dient te worden in het kader van de afvalinzameling. Het gaat daarbij om een proef met bovengrondse containers voor het inzamelen van huishoudelijk PMD bij acht winkelcentra. Dit uitgangspunt is met een groep deskundigen verder uitgewerkt en vertaald naar een opzet voor de proef en een berekening wat de (financiële) consequenties hiervan zijn. Aangezien het een proef is die niet eerder als zodanig is uitgevoerd, zijn er een aantal aannames gedaan. Het belangrijkste uitgangspunt is de hoeveelheid verwachte PMD die huishoudens zullen gaan aanbieden. Zie bijlage 4 voor gedetailleerde toelichting en uitwerking van deze pilot.

Alternatieven
Voorgesteld wordt een proef te doen met bovengrondse verzamelcontainers bij 8 winkelcentra verspreid over de hele gemeente Harderwijk. Iedereen kan zijn/haar PMD afval naar deze containers brengen. Om het college en de raad ook de mogelijkheid te geven naar alternatieven te kijken zijn 3 alternatieven uitgewerkt. Hierbij moet nadrukkelijk opgemerkt worden dat de eerste twee alternatieven, 1a en 1b, van lokale aard zijn. Dat wil zeggen dat deze plaatsvinden in een specifiek gebied en dus niet in de hele gemeente Harderwijk worden aangeboden. De kosten zijn dan ook op deze schaal berekend.

Alternatief 1a PMD inzamelen in transparante zakken
Op basis van landelijke onderzoeken is duidelijk dat, voor de kwaliteit van het ingezamelde PMD, de inzameling met (transparante) zakken het beste resultaat oplevert. Het is een relatief eenvoudig in te voeren systeem en wordt in Nederland reeds op verschillende plekken toegepast.
Zie bijlage 5 voor gedetailleerde toelichting en uitwerking van deze pilot.

Alternatief 1b Mini containers
Een andere mogelijkheid is om de inzameling uit te voeren met huis-aan-huis PMD mini containers (240 L). Met deze pilot zal er een extra minicontainer, naast de andere minicontainers van de huishoudens, geplaatst worden waarmee men diens PMD brongescheiden kan inzamelen.Dit tevens op pilot basis en tevens in de kern Hierden.
Zie bijlage 6 voor gedetailleerde toelichting en uitwerking van deze pilot.

Alternatief 2 Brede strategische analyse en discussie
Van een ander orde maar wel een mogelijk optie om de discussie rond bron- en nascheiding te kunnen voeren is niet, op voorhand, een proef te doen maar met verschillende betrokken partijen en dan met name de inwoners, gesprekken aan te gaan. Hen te bevragen over hun ervaringen met het systeem en hun

ideeën ten aanzien van verbeteringen met het systeem. Aan de hand van deze gesprekken en uitkomsten zal vervolgens een dialoog met de betrokkenen gehouden worden wat het type scheidingsmodel dient te zijn in Harderwijk.
Zie bijlage 7 voor gedetailleerde toelichting en uitwerking van deze pilot.

Financiën
De verschillende varianten hebben een andere kostenopbouw. Deze zijn in de onderstaande tabel verzameld.

Omschrijving	**PMD pilot coalitieakkoord**	**Inzameling met zakken bij 1100 aansluitingen**	**Inzameling PMD minicontainers bij 1100 aansluitingen**	**Brede strategische analyse en discussie**
kosten pilot	€ 328.000,-	€ 109.000,-	€ 64.000,-	€100.000,-
inkomstenderving	€ 1.130.000,-	€ 62.000,-	€ 62.000,-	
totaal	€ 1.458.000,-	€ 171.000,-	€ 126.000,-	€100.000,-

Extra aandachtspunt nav Kostendekkendheid afval en grondstoffen begroting 2023
In algemene zin, dus los van de pilot, wordt er vanuit de Harderwijkse raad gestreefd om de afvalstoffenheffing kostendekkend te krijgen voor de begroting. Momenteel is de afval en grondstoffen begroting vanuit de afvalstoffenheffing namelijk niet 100% kostendekkend. Voor 2022 is er €605.000 of ca. €30 per aansluiting, uit de “algemene middelen” gebruikt om de afval en grondstoffen begroting 100% sluitend te krijgen.

Voor de afval en grondstoffen begroting van 2023 is dit (nog) niet toegepast. In het geval de begroting 100% kostendekkend dient te zijn vanuit de ASH zal de totale opbrengst vanuit het vastrecht (vast tarief) verhoogd dienen te worden met €1.014.000 ten opzichte van 2022. Dit komt neer op ca. €50,- per aansluiting.

De €50,- per huishouden bestaat uit drie componenten:
- wegvallen van de dekking van €605.000 uit de algemene reserves
- Verschuiving van de (geraamde) variabele opbrengst van €219.000 naar het vastrecht (vast tarief)
- Stijging van prijzen en aantallen van €189.000

Kanttekening:
Door bij de beslispunten 2, 3 en 4 de middelen uit de algemene reserve te dekken, zal het benodigde weerstandsvermogen onder ratio 1 komen.

Omgevingswet
Niet van toepassing

Duurzaamheid
- Landelijke metingen laten zien dat bij verzamelbakken de kwaliteit van het ingezamelde PMD vaak laag is. Dit kan erin resulteren dat het gescheiden ingezamelde PMD afgekeurd wordt voor hergebruik en als restafval afgevoerd moet worden. Dit betekent dat de waardevolle grondstoffen verbrand worden en nooit meer gerecycled kunnen worden.
- In het geval Omrin de brongescheiden PMD en het overgebleven restafval niet in diens nascheidingsinstallatie wilt/ kan verwerken zullen beide fracties als restafval bij de afvalverwerker geleverd worden. Hierdoor kan het PMD niet meer gerecycled worden en er waardevolle grondstoffen verloren gaan.
- Op basis van ervaringen verwachten we regelmatig bijplaatsingen en vervuiling bij de PMD verzamelcontainers. Het tijdig aanpakken van bijplaatsingen is van essentieel belang en vraagt extra inzet van het stadsbedrijf.
- Bij de Milieustraat kunnen Harderwijkers en Hierdenaren hun PMD afval gescheiden inleveren. Deze instroom PMD is in september 2022 eenmalig gesorteerd en geanalyseerd.
  Het onderzoeksbureau Eureco geeft het volgende resultaat af: Het resultaat van de sorteer analyse is dat er 28,8% stoorstoffen gevonden zijn, wat normaal tot goed is in Nederland. Door het hoge aandeel “grootte folie” kan dit percentage ook nog eenvoudig worden verbeterd.
  Dit percentage is wel hoger dan toegestaan (15%) maar dat doel wordt bijna nergens gehaald.
  Kortom, wij (onderzoeksbureau Eureco) vinden dit een hele goede kwaliteit PMD, veel beter dan

de kwaliteit uit minicontainers en zeer veel beter dan de kwaliteit uit verzamelcontainers uit een diftar omgeving.

Communicatie
Voor en tijdens het uitvoeren van de pilot worden betrokken partners en inwoners geïnformeerd over de pilot en wat dit voor hen betekend. Met de huidige contract partners worden voor de looptijd van de pilot aparte afspraken gemaakt over de inzameling en verwerking van het PMD afval. Met de ondernemers en omwonenden van de 8 winkelcentra communiceren we over de locaties van de bovengrondse verzamelcontainers. Voor de inwoners worden voor en tijdens de pilot communicatiecampagnes ingezet.

Uitvoering
De uitvoering kan van start zodra de containers geplaatst zijn, rekening houdend met levertijden, afspraken met inzamelaar en verwerkers rond zijn en bewoners zijn geïnformeerd. De pilot duurt een jaar.

Evaluatie
Bij de pilot bovengrondse verzamelcontainers, en de alternatieven 1a en 1b, wordt op twee momenten geëvalueerd, een half jaar na de start en na afronding van de pilot.
De volgende onderwerpen komen hierbij in ieder geval aan de orde: data /hoeveelheden, scheidingspercentages, kwaliteit afvalstroom, communicatie, illegale bijplaatsingen zwerfafval, kosten en uiteraard een enquête over service en tevredenheid van de inwoners. De opzet van de evaluatie wordt nog verder uitgewerkt na het raadsbesluit.

Bijlagen
Bijlage 1 Coalitieakkoord Harderwijk 2022-2026
Bijlage 2 Nota “Harderwijk op weg naar een circulaire stad
Bijlage 3 Notitie “Monitoring tonnages en diftar opbrengst Harderwijk 2022”
Bijlage 4 Pilot PMD bovengrondse verzamelcontainers
Bijlage 5 Alternatief transparante zakken
Bijlage 6 Alternatief minicontainers
Bijlage 7 Brede strategische analyse en discussie